

Уманців Юрій Миколайович,
*доктор економічних наук,
професор кафедри економічної теорії
та конкурентної політики
Київського національного
торговельно-економічного університету*

ТРАНСФОРМАЦІЯ МОДЕЛЕЙ ГОСПОДАРЮВАННЯ НА ОСНОВІ ІДЕЙ С. ПОДОЛИНСЬКОГО

Засновник національної теорії антропологічного космізму, фундатор української наукової школи фізичної економії Сергій Подолинський обґрунтував власні підходи до трактування новітньої наукової картини світобудови на основі новаторських економіко-філософських підходів. Авторський аналіз трансформації певних видів енергії в інші її різновиди, здійснений С. Подолинським, моделювання енергетичного бюджету людства, розкриття енергетичних процесів у планетарному масштабі є впровадженням ідей термодинаміки в економічну науку. Такими новаторськими дослідженнями Подолинський ще у ХІХ столітті обґрунтував напрями формування новітньої парадигми господарювання у фізико-економічному контексті [1].

Найбільш ефективним видом корисної для суспільства праці, що спроможна акумулювати та зберігати сонячну енергію на землі, С. Подолинський вважав землеробство. Якраз саме у землеробстві, як зазначав дослідник, яскраво проявляється роль праці як інструментарію нагромадження накопиченої енергії. Праця, спрямована на обробіток землі, спроможна забезпечити багаторазове зростання обсягу виготовленої у землеробстві продукції. Водночас вчений підкреслював, що нераціональне провадження землеробства на основі незбалансованих підходів може виснажувати ґрунт, а тому раціональне землеробство як найкраща форма корисної діяльності спроможне збільшувати збереження сонячної енергії на землі [1, с. 39].

Актуальним за умов сьогодення є здійснений С. Подолинським аналіз стану довкілля та його впливу на здоров'я людей. Учений вважав, що здоров'я людей обумовлюється не лише кліматично-температурним режимом, якістю продуктів харчування, але й сприятливими умовами життя людини та всіма елементами довкілля [2, с. 5].

Глибинні зміни клімату, звуження біологічного різноманіття, зростання попиту на продукти здорового харчування викликають

докорінні перетворення в агропромисловому комплексі, внаслідок чого збільшуються площі, де впроваджуються технології та методи органічного сільськогосподарського виробництва. В Україні активно розвивається органічний сектор, а виробництво органічної продукції поступово перетворюється у перспективний вид підприємницької діяльності, що може підвищити рівень конкурентоспроможності національної сільськогосподарської продукції, сприяти покращенню іміджу країни у міжнародному просторі та забезпечувати сталий розвиток у довгостроковій перспективі.

Водночас, ринок органічної продукції в Україні поступово стає конкурентоспроможним на основі зростання попиту іноземних споживачів на українську продукцію, а тому посилення позицій національних суб'єктів ринку відбувається перш за все на основі стрімкого зростання експорту. Однак такий експорт має здебільшого сировинний характер, а тому необхідно нарощувати в аграрному експорті частку продукції з більшою часткою доданої вартості, готових продуктів харчування та напівфабрикатів, що сприятиме завантаженню українських підприємств, збільшенню надходжень до бюджетів усіх рівнів, покращенню стану платіжного балансу, зростанню кількості робочих місць, зниженню темпів зовнішньої трудової міграції з України [3].

На основі проведеного аналізу необхідно зробити висновок про те, що вчення С. Подолинського може бути використане для обґрунтування методологічних засад формування моделі сталого економічного розвитку [5]. У добу глибинних трансформаційних зрушень очевидною стає необхідність зосередження уваги на фундаментальних витоках тих процесів, котрі відбуваються в економіці та суспільстві загалом. Розвиток економічної науки у ХХІ ст. ґрунтується на тенденціях до її парадигмального урізноманітнення [6]. При цьому розширення спектру наукових пошуків на основі міждисциплінарного теоретико-методологічного обміну потребує широкого використання здобутків української наукової спадщини.

Список використаних джерел

1. Корнійчук Л. Я., Шевчук В. О. Футурологія і прогностичні ідеї фізичної економії. Київ: КНЕУ: НАСОА, 2012. 72 с.
2. Злупко С. М. Наукова спадщина С. А. Подолинського і розвиток екогенологічної науки у ХХ ст. *Наукові записки НаУКМА*. 1999. Т. 15: Економіка. С. 3–8.
3. Міняйло О., Нестерець А. Конкурентне середовище на ринку органічних продуктів за умов глобалізації. *Геополітика України: історія і сучасність*. 2020. Вип. 2. С. 191–203.

4. Наїр Ч. Держава сталого розвитку. Майбутнє урядування, економіки та суспільства / пер. з англ. І. Гнатковська. Київ: Наш Формат, 2020. 288 с.

5. Корнійчук Л. Я., Шевчук В. О. Сталий розвиток і глобальна місія України. *Економіка України*. 2009. № 5. С. 4–14.

6. Уманців Ю. Економічна теорія у новітньому методологічному дискурсі. *Вісник Київського національного торговельно-економічного університету*. 2019. № 2. С. 51–63.

УДК 330.138

Ущатовський Юрій Володимирович,
*кандидат економічних наук,
доцент кафедри цифрової економіки та
міжнародних економічних відносин
Державного університету «Житомирська політехніка»*

ТЕОРІЯ ДОДАТКОВОЇ ВАРТОСТІ СЕРГІЯ ПОДОЛИНСЬКОГО У РОЗУМІННІ МИКОЛИ РУДЕНКА

*Нехай шукають кам'яні лоби
В нещирих лестоцях примарну втіху
В торбинці повно сліз і повно сміху, —
І задрить Сонце на мої скарби*

Микола Руденко

Додаткова вартість у розумінні С. Подолинського — це додаткова енергія Сонця, яку людство використовує для свого прогресу [1, с. 81–83]. Як субстанція вартості вона логічно обґрунтована. Проблема у відсутності вимірювальних приладів витрат біологічної енергії — тільки гроші. У теорії додаткової вартості К. Маркса наявний відрив соціального від природного, який помітив і на якому зосередив увагу вчений, що дозволяє розглядати теорію С. Подолинського як єднальну ланку між теоріями фізіократа Ф. Кене і теорією ноосфери В. Вернадського.

Абсолютна додаткова вартість є синтезом науки, філософії та релігії. Всесвіт для С. Подолинського є системою, що не піддається жодним зовнішнім впливам і має вічно незмінну кількість енергії. Абсолютна, або ж, реальна додаткова вартість, за словами С. Подолинського, створюється тільки працею, що запобігає ро-